

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. Лаура Андреева – Гургуриева, дмн
на тема: „Зъбн-челюстни деформации във временно и
смесено съзъбие при деца със затруднено носно
дишане“

дисертант: д-р Зорница Светлозарова Вълчева,
асистент в Катедрата по Ортодонтия – ФДМ – Варна
за получаване на образователна и научна степен
„ДОКТОР“

Дисертационният труд „Зъбно-челюстни деформации във временно и смесено съзъбие при деца със затруднено носно дишане“ се състои от 194 стандартни страници. В това число книгопис от 222 автора, съответно 31 източника на кирилица и 191 източника на латиница. В дисертационния труд са представени 21 таблици, 55 фигури и 3 приложение.

Изборът на тази тема е непреходно актуален. Проблемът с неправилното дишане е основен етиологичен фактор за развитие на зъбно-челюстните деформации (ЗЧД). Независимо от произхода на затрудненото носно дишане (ЗНД) – морфологична причина или вреден навик, винаги е налична ортодонтска деформация. Когато има проблем с дишането, той се проявява с често боледуване на децата, неразположение и умора, нежелание за хранене. Родителите никога не го отминават и търсят специализирана помощ още от най-ранна възраст. Когато проблемът отmine, децата често не възстановяват носното си дишане, а запазват вредният навик да спят и стоят с отворена (ССОУ), което променя равновесието на мускулите в лицевата област.

Структурата на дисертационен труд е спазена.

Литературният обзор е задълбочен. Разгледани са много теории за въздействието на неправилното дишане върху лицевата област. Систематизирани са начините на диференциране на анатомична причина за неправилно дишане и на вредния навик ССОУ. Групирани са анатомичните причини за неправилно дишане. Представени са клинични и параклинични ортодонтски и ото-рино-ларингологични диагностични методи за оценка на неправилното дишане и въздухоносните пътища. Систематизиран е и патогенетичният механизъм на затрудненото носно

дишане (ЗНД). Независимо, че проблемът е добре познат за специалистите от двете области, дисертантката и научните ѝ ръководители са намерили още нерешени проблеми.

Целта на научната разработка е ясно формулирана. Да се проучи зависимостта между степента на затрудненото носно дишане, независимо от причината и честотата на ЗЧД. И от нея се определят четири **задачи**, които включват:

- проучване на честотата на ЗЧД при деца със ЗНД;
- да се изследват рисковите фактори за появата на ЗНД и тежестта на ЗЧД;
- да се изследват промените на лицевия скелет при деца със ЗНД.
- да се направи протокол за ранна профилактика на децата с неправилно дишане.

МАТЕРИАЛ – обект на изследването са 1667 деца на възраст от 3 до 12 години. Разпределени в три групи: здрави деца (938) и деца с неправилно дишане във временно и смесено съзъбие от 3-12 години (729). Пациентите са разделени на две клинични групи – едната е с наличие на морфологична причина за неправилно дишане, а другата е с вреден навик. Изследвани са телерентгенографии преди и след отстраняване на неправилното дишане.

МЕТОДИКИ – за определяне на ЗНД на всички пациенти е направен клиничен ортодонтски преглед, като за оценка на наличните зъбно-челюстни отклонения във временно съзъбие се използва специализиран тест (Baby-ROMA индекса), а в смесено съзъбие се прилага българския тест за оценка на тежестта на ЗЧД (Индекса за Оценка Тежестта на Деформацията). Приложени са ото-рино-ларингологични методи за оценка на обструкцията на горните дихателни пътища.

Изследвана е дъвкательната функция на пациентите с проблеми на дишането. Изследвани са анатомията на лицевия скелет при пациенти с неправилно дишане, сагиталните и вертикални отклонения, големината на въздухоносните пътища и положението на подезичната кост.

Направената статистическа обработка е много подробна.

РЕЗУЛТАТИ И ОБСЪЖДАНЕ

ПО ПЪРВА ЗАДАЧА – изследователите са установили, че повече от 40% от прегледаните деца имат проблеми с дишането по различни причини. Направено е разпределение на пациентите в зависимост от начина на дишане спрямо вида на съзъбието; причините и степента на обструкция на горните дихателни. Установява се, че около 25% от пациентите имат обструкция на ГДП, а близо 20% имат вреден навик

ССОУ. Освен разпространението на ЗЧД по съзъбия изследвана е и вида на получената деформация.

Дигиталното изследване на разпределението на силите при дъвчене доказва непълноценно дъвчене на децата с проблемно дишане. Очаквани са завишените стойности при фракция на дъвчене, брой дъвкателни движения, време на дъвчене

ПО ВТОРА ЗАДАЧА – систематизирани са рисковите фактори за наличието проблеми с дишането. Установен е полов диморфизъм и утежняване на деформацията с преминаване в ранно и късно смесено съзъбие.

ПО ЗАДАЧА 3 – изследвана е анатомията на лицевия скелет на профилна телерентгенография. Установена е средната големина на ъгъл SNA, SNB, типа растеж, горната и долната фарингеална ширина, вида на хиоидния триъгълник и неговата височина. Всички тези изследвания позволяват да се установи промяната в анатомията на лицевия скелет още в ранна възраст – до 12 години при неотстранен проблем на дишането.

ПО ЗАДАЧА 4 - направените задълбочени проучвания позволяват на дисертанта да систематизира основните показатели, които могат да прогнозира появата и персистирането на устното дишане. Те са: отворена захапка във фронталния участък, кръстосана захапка в страничния участък, рецидивът на третата сливица, дистална позиция на долната челюст и II скелетен клас, негативен хиоиден триъгълник. На основата на тези рискови фактори са направени протоколи за диагностика, профилактика и лечение на деца във временно, ранно и късно смесено съзъбие според тежестта на обструкцията.

ИЗВОДИ:

Изводите, които са направени са много полезни за клиничната практиката. Установена е съвременната епидемиология на проблема с дишането – около $\frac{1}{4}$ от децата до 12 год. имат този проблем. Установени и доказани са причините за наличие на анатомичен проблем – обструкцията на горните дихателни пътища, както и тежестта ѝ. Установени са рисковите фактори за персистиране на устното дишане. Доказани са скелетните промени в сагитална и вертикална посока, промяната на въздухоносните пътища, положението на хиоидната кост.

Систематизирането на всички тези познания позволяват да се изведат полезни протоколи за превенция и лечение на този проблем, който се утежнява с годините и се превръща в социален.

Забележки: Авторите са имали прекрасната идея да установят качеството на една от функциите – дъвчене, при компроментирана друга от

функциите – неправилно дишане. Анамнестично е потвърдено, че децата с устно дишане са зложоди. Дигитално изследване с Т-скан е това, което може да сравни разпределението на дъвкателните сили. Проблемът е, че при изследваните деца с временно и смесено съзъбие няма с какво да се сравни разпределението на силите, защото няма контролно изследване на тези съзъбия. Резултатът е, че разпределението на силите е само в областта на първите постоянни молари, защото другата група постоянни зъби – инцизивната, е в патологични оклузални съотношения – отстояние. В този случай това прави изследването самоцелно.

Втората забележка е – оценката на оригиналните приноси. За да е оригинално нещо трябва да е единствено. Самите изследователи определят, че приносите са за първи път у нас. По-скоро те могат да се определят като приноси от национален характер.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Представеният за рецензиране дисертационен труд има качества, които бих степенувала по следния начин:

1. Научно – изследователска стойност:

- за първи път у нас се прави изследване на честотата и степента на обструкция на ГДП.
- Оценяват се рисковите фактори за задълбочаване на ЗЧД ;
- Направена е оценка на анатомията на ГДП при ЗНД и вреден навик – устно дишане.

2. Практическо приложение:

- направени са протоколи за профилактика и лечение.
- установена е епидемиологията на устното дишане;

Дисертационният труд на д-р Зорница Вълчева е дело на изцяло собствени изследвания. Разработката е с правилно формулирани цел и задачи, които я изчерпват.

Резултатите са много, статистически обработени и позволяват да се направят достоверни заключения. Направените заключения са с теоретико–практично

приложение, което ще намери широко приложение в
ежедневната практика на денталния лекар.

Направената от мене рецензия е „ПОЛОЖИТЕЛНА”.
ДАВАМ ПОЛОЖИТЕЛНИЯ СИ ВОТ ЗА ПРИСЪЖДАНЕ НА
ОБРАЗОВАТЕЛНА СТЕПЕН „ДОКТОР” НА Д-Р Зорница
Светлозарова Вълчева.

РЕЦЕНЗЕНТ:

/Проф. д-р Лаура Ст. Андреева-Гургуриева, дмн/